

Kommunerna på Åland

Kontaktperson
Liselotte Lund/Alexandra Oksman

Ärende
KOMMUNERNAS BRUK AV HANDIKAPPSERVICEPLANER

Sammanställning av tillsyn av kommunernas bruk av handikapps-serviceplaner.

Beslut

Besluts tillsända kommunerna resultatet av den under hösten 2012 utförda tillsynen av kommunernas bruk av handikapps-serviceplaner (Dnr ÅLR 2012/6874). Sammanställningen finns även tillgänglig på landskapsregeringens hemsida. Tillsynen föranleder inte några vidare åtgärder från landskapsregeringens sida i dagsläget.

Motivering

Det hör till landskapsregeringens uppgifter att i enlighet med landskapslag (ÅFS 1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård utöva tillsyn över den socialvård som kommunerna anordnar.

Tillsynen har utgjort ett moment av landskapsregeringens planerade tillsynsverksamhet i enlighet med antagen tillsynsplan för socialvårdsbyrån, budget år 2012 samt anvisning 28 i landskapsregeringens plan för socialvården 2012-2016: ”*Kommunerna skall uppgöra individuella serviceplaner för personer med funktionshinder*”.

Tillämpade lagrum

Landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård.

Lagen (FFS 380/1987) om service och stöd på grund av handikapp, tillämplig på Åland genom landskapslagen (2010:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om service och stöd på grund av handikapp.

Övrigt

Landskapsregeringen tillsände kommunerna ett brev (Nr 119 S10) den 23 augusti 2012 med information om tillsynen inkluderat en begäran om uppgifter. Svar har erhållits från samtliga kommuner per den 10.1.2013. Tillsynsfrågorna har besvarats på tjänstemannanivå.

Enligt särskild överenskommelse med Mariehamns stad tillsynades en del av serviceplanerna på plats den 11.1.2013, detta med anledning av den stora omfattningen av serviceplaner i staden.

Tillsynens fokus är serviceplaner för personer med service och stöd enligt handikappservicelagen och ett syfte med tillsynen av kommunernas tillämpning av den reviderade handikappservicelagen har varit att granska att kommunernas bruk av serviceplaner följer de bestämmelser och mål som framgår av områdets lagstiftning. Aktuellt bedömningskriterium i tillsynen har varit att en klient ska, om det inte är uppenbart onödigt, ha en aktuell, skriftlig serviceplan. Tre bedömningsvariabler har använts vilka tagit fasta på huruvida det finns serviceplaner uppgjorda i kommunen i den omfattning som behovet i kommunen påkallar, om de är uppdaterade och om serviceplanerna beaktar det individuella behovet av service och stöd. Om en bedömning enligt de tre variablerna inte har varit möjlig att göra har kommunens svarsmaterial analyserats på sätt närmare angivet i sammanställningen.

Resultatet redovisas kommunvis enligt bilaga 1, 12 S10.

Det andra syftet med tillsynen har varit att resultatet ska kunna användas som underlag i det vidare utvecklingsarbetet. Kommunerna informerades i samband med tillsynsbrevet den 23.8.2012 om ett planerat utbildningstillfälle om serviceplaner med juridiskt ombud i Svenskfinland inom handikappområdet som föreläsare, och socialvårdsbyrån har den 29.11.2012 tillsänt kommunerna ett brev om utbildningstillfället. Landskapsregeringen har valt att på basen av kommunernas sammantagna svarsmaterial lyfta nedanstående punkter som särskilt viktiga vid utbildningstillfället den 30.1.2013.

- En serviceplans innehåll och omfattning; en mall.
- En serviceplan enligt handikappservicelagens 3a § i relation till andra planer/program inom socialvårdens speciallagstiftning.
- Att göra bedömningen att det är "uppenbart onödigt att utarbeta en plan" enligt 7 § lagen (812/2000) om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, tillämplig med stöd av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård.

I kommunernas svar gällande serviceplanens betydelse råder en enighet om att serviceplanen är ett viktigt verktyg för klient och kommun. Exempelvis kommenteras att den är viktig för att utreda klientens behov och önskemål samt särskilt viktig i samband med behov av personlig assistans, att den ger både klienten och socialarbetaren en systematisk helhetsbild, att serviceplanen är betydelsefull för kommunens planering vad gäller ekonomiska och personella resurser, att det är viktigt att det av serviceplanen framgår målsättningar och de åtgärder som behövs för

förverkligande, samt att det är viktigt att serviceplanerna kontinuerligt utvecklas och att befintliga planer följs upp.

Som närmare framgår av sammanställningen pågår ett utvecklingsarbete inklusive korrigerande åtgärder inom tillsynsområdet som kommuner redogjort för på eget initiativ i sitt svarsmaterial. Detta är enligt landskapsregeringen positivt och i linje med tillsynens syfte.

Socialvårdsbyråchef

Alexandra Oksman

T.f. socialinspektör

Liselotte Lund

- Brändö:** Av kommunens svar framgår att det vid svarstillfället inte finns serviceplaner uppgjorda inom tillsynsområdet. En bedömning kan göras enbart beträffande bedömningsvariabel 1, vilken kommunen vid svarstillfället inte uppfyller. Enligt 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000, tillämplig på Åland med stöd av landskapslag 1995:101 om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård) ska en plan utarbetas när socialvård lämnas om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Kommunen uppmärksammas på att serviceplaner kan vara olika omfattande och uppmanas tillse att det finns individuella serviceplaner uppgjorda för personer med funktionshinder i den omfattning behovet i kommunen påkallar.
- Eckerö:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Av kommunens svar framgår att serviceplaner saknas för personer med funktionshinder då det enbart är fråga om färdtjänst enligt handikappservicelagen. Enligt 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000, tillämplig på Åland med stöd av landskapslag 1995:101 om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård) ska en plan utarbetas när socialvård lämnas om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Kommunen uppmärksammas på att serviceplaner kan vara olika omfattande och uppmanas tillse att det finns individuella serviceplaner uppgjorda för personer med funktionshinder i den omfattning behovet i kommunen påkallar.
- Finström:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen konstaterar på eget initiativ i sitt svar att ett arbete har påbörjats för att alla ska få en serviceplan som är berättigad till en sådan.
- Föglö:** Bedömningskriteriet uppfylls helt.
- Geta:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen konstaterar på eget initiativ i sitt svar att utredning pågår om nya serviceplaner.
- Hammarland:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen konstaterar på eget initiativ i sitt svar att uppgörande samt uppdatering av serviceplaner pågår.

- Jomala:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen konstaterar på eget initiativ i sitt svar att det är inplanerat att en serviceplan ska göras för personer som kommunen bedömt att vid svarstillfället saknar en serviceplan. Av kommunens svar framgår att serviceplaner saknas för personer som enbart ansöker om färdtjänst enligt handikappservicelagen. Enligt 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000, tillämplig på Åland med stöd av landskapslag 1995:101 om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård) ska en plan utarbetas när socialvård lämnas om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Kommunen uppmärksammas på att serviceplaner kan vara olika omfattande och uppmanas tillse att det finns individuella serviceplaner uppgjorda för personer med funktionshinder i den omfattning behovet i kommunen påkallar.
- Kumlinge:** Bedömningsgrund saknas genom att kommunen i sitt svar har uppgett att det vid svarstillfället finns noll aktuella serviceplaner och att detta motsvarar antalet aktuella klienter inom tillsynsområdet.
- Kökar:** Bedömningskriteriet uppfylls helt.
- Lemland:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen redogör på eget initiativ i sitt svar för planerade åtgärder inom tillsynsområdet. Av kommunens svar framgår att serviceplaner saknas för personer med funktionshinder då det enbart är fråga om färdtjänst enligt handikappservicelagen. Enligt 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000, tillämplig på Åland med stöd av landskapslag 1995:101 om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård) ska en plan utarbetas när socialvård lämnas om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Kommunen uppmärksammas på att serviceplaner kan vara olika omfattande och uppmanas tillse att det finns individuella serviceplaner uppgjorda för personer med funktionshinder i den omfattning behovet i kommunen påkallar.
- Lumparland:** Bedömningsgrund saknas genom att kommunen i sitt svar har uppgett att det vid svarstillfället finns noll aktuella serviceplaner och att detta motsvarar antalet aktuella klienter inom tillsynsområdet.
- Mariehamn:** Bedömningskriteriet uppfylls delvis. Kommunen konstaterar i sitt svar att en serviceplan i regel görs upp då en ny klient ansöker om service samt redogör på eget initiativ för att en plan ska göras upp i de fall det vid svarstillfället saknas en serviceplan. Kommunen redogör även för vid svarstidpunkten aktuella behov av uppdatering av serviceplaner. Av kommunens svar framgår att serviceplaner saknas för personer med funktionshinder då det enbart är fråga om färdtjänst enligt handikappservicelagen. Enligt 7 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000, tillämplig på Åland med stöd av landskapslag 1995:101 om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård) ska en plan utarbetas när socialvård lämnas om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det inte i övrigt är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Kommunen uppmärksammas på att serviceplaner kan vara olika omfattande och uppmanas tillse att det finns individuella serviceplaner uppgjorda för personer med funktionshinder i den omfattning behovet i kommunen påkallar.

- Saltvik:** På basen av kommunens svarsmaterial kan en bedömning göras enbart beträffande bedömningsvariabel 1-2, varav kommunen uppfyller bedömningsvariabel 1. Kommunen konstaterar i sitt svar att alla klienter har en serviceplan, men att det finns behov av att uppdatera en del av planerna. Kommunen redogör på eget initiativ i sitt svar för en plan för att åtgärda detta. Konstateras att landskapsregeringen vid en eventuell uppföljning kan välja att tillsyna kommunens bruk av handikappserviceplaner på plats.
- Sottunga:** Bedömningsgrund saknas genom att kommunen i sitt svar har uppgett att det vid svarstillfället finns noll aktuella serviceplaner och att detta motsvarar antalet aktuella klienter inom tillsynsområdet.
- Sund:** På basen av kommunens svarsmaterial kan en bedömning göras enbart beträffande bedömningsvariabel 1-2. Konstateras att kommunen vid svarstillfället inte uppfyller bedömningsvariablerna, men att kommunen i sitt svar på eget initiativ redogör för en plan för att åtgärda behoven av att uppdatera planer som behöver uppdateras samt att göra upp planer för klienter som saknar en serviceplan. Konstateras vidare att landskapsregeringen vid en eventuell uppföljning kan välja att tillsyna kommunens bruk av handikappserviceplaner på plats.
- Vårdö:** På basen av kommunens svarsmaterial kan en bedömning göras enbart beträffande bedömningsvariabel 1-2. Konstateras att kommunen vid svarstillfället inte uppfyller bedömningsvariablerna men att kommunen i sitt svar på eget initiativ redogör för målsättningar vad gäller uppgörande av serviceplaner inom tillsynsområdet i den mån sådan saknas eller behöver uppdateras. Konstateras att landskapsregeringen vid en eventuell uppföljning kan välja att tillsyna kommunens bruk av handikappserviceplaner på plats.